

Talousvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksestä rahoitustoimintalaiksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on lähettänyt 24 päivänä syyskuuta 1991 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 69 rahoitustoimintalaiksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväkseen eduskunnan 31 päivänä toukokuuta 1991 valiokuntaan lähettämän ed. Seppäsen lakialoitteen n:o 44 laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain 20 §:n sekä osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Pekka Laajanen ja nuorempi hallitussihteeri Auni-Marja Vilavaara valtiovarainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Gustav Bygglin oikeusministeriöstä, ylijohtaja Jorma Aranko ja osastopäällikkö Markku Lounatvuori pankkitarkastusvirastosta, johtaja Rauni Hagman kilpailuvirastosta, osastopäällikkö Erkki Kontkanen Suomen Pankkiyhdistyksestä, osastopäällikkö Markku Ruutu Säästöpankkiliitosta, johtaja Jouko Mikkola Osuuspankkien Keskusliitosta, lakiasianjohtaja Juhani Sutinen Kehitysaluerahastosta, varatoimitusjohtaja Kari Nieminen Kansallirahoituksesta ja toimitusjohtaja Risto Piepponen Suomen Hypoteekkiyhdistyksestä.

Hallituksen esitys ja lakialoite

Hallituksen esitys

Lain mukaan rahoitustoiminnalla tarkoitetaan ammattimaista luottojen ja muun niihin verrattavan rahoituksen tarjoamista omaan lukuun yleisöltä tai samaan konserniin kuuluvalta yhteisöltä hankituin takaisin maksettavin varoin.

Rahoitustoimintaa saa harjoittaa ainoastaan valtiovarainministeriöltä toimiluvan saanut luottolaitos. Luottolaitoksen yhtiöjärjestykselle tai säännöille on haettava valtiovarainministeriön vahvistus. Luottolaitosten toimintaa valvoo pankkitarkastusvirasto.

Luottolaitoksen osakepääoman, osuuspääoman tai peruspääoman on oltava vähintään 25 miljoonaa markkaa. Valtiovarainministeriö voi erityisestä syystä myöntää luvan pienempään pääomaan. Pääoman on kuitenkin aina oltava vähintään viisi miljoonaa markkaa.

Luottolaitos saa harjoittaa talletuspankeille sallittua liiketoimintaa lukuun ottamatta talletusten vastaanottamista yleisöltä.

Luottolaitoksen vakavaraisuuteen sovelletaan talletuspankkeja koskevia vakavaraisuussäännöksiä. Sen maksuvalmiuden on oltava toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu. Myös riskien hallintaan ja keskittämiseen sekä asiakkaan suojaan ja kilpailun turvaamiseen sovelletaan talletuspankkeja koskevia säännöksiä.

Laissa on lisäksi säännöksiä muun muassa luottolaitoksen perustamisesta ja hallinnosta, tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksestä, salassapidosta, toiminnan keskeyttämisestä, selvitystilasta, purkautumisesta ja sulautumisesta sekä rangaistuksista ja uhkasakosta.

Rahoitustoimintalailla ehdotetaan kumottavaksi kiinnitysluottopankkilaki, luotto-osakeyhtiölaki sekä kiinnitysluottopankin muuttamisesta liikepankiksi ja sulautumisesta liikepankkiin annettu laki. Rahoitustoimintalain säättämisen johdosta ehdotetaan tehtäväksi muutoksia myös useihin muihin lakeihin. Tässä yhteydessä ehdotetaan muun muassa talletuspankkien toiminnasta annetusta laista kumottavaksi säännökset, joiden mukaan talletuspankki ei saa laskea liikkeeseen obligaatiolainaa ja pankki ei saa rahoitusta järjestäessään pidättää muuta oikeutta asiakkaan liiketoiminnan tuottamaan voittoon, kuin mikä sillä on osakkeen, osuuden tai muun arvopaperin omistajana.

Lakialoite

Lakialoitteessa n:o 44 ehdotetaan, että talletuspankkien toiminnasta annetun lain 20 §:n ja osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n säännösten rikkomisesta säädetään rangaistus.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esitys

Talousvaliokunta pitää rahoitustoimintalain säätämistä tarpeellisenä. Rahoitusmarkkinoiden turvallisuuden ja luotettavuuden kannalta on tärkeää, että rahoitustoimintaa harjoittaville luottolaitoksille asetetaan talletuspankkeja vastaavat vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimukset ja että laissa tarkoitettu rahoitustoiminta tulee kokonaisuudessaan valvontaan.

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksyttäisiin seuraavin muutoksin ja huomautuksin.

1. Rahoitustoimintalaki

1 §: Rahoitustoimintalain 1 §:n mukaan rahoitustoiminnalla tarkoitetaan ammattimaista luottojen ja muun niihin verrattavan rahoituksen tarjoamista omaan lukuun yleisöltä tai samaan konserniin kuulualta yhteisöltä hankituin takaisinmaksettavin varoin. Yleisöön kuuluviksi ei lueta talletuspankkeja eikä luottolaitoksia.

Rahoitustoimintalain 1 §:n 1 momenttia valiokunta ehdottaa muutettavaksi siten, että toimilupaa edellyttävää rahoitustoimintaa on ainostaan yleisöltä hankituin takaisinmaksettavin varoin tapahtuva rahoitustoiminta. Näin ollen myös rahoituksen tarjoajan kanssa samaan konserniin kuulualta yhteisöltä hankittu rahoitus on laissa tarkoitettua rahoitustoimintaa vain silloin, kun konserniyhteisö hankkii takaisinmaksettavaa rahoitusta yleisöltä.

Rahoitustoimintalain 1 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan laissa tarkoitettuna rahoitustoimintana ei pidetä toimintaa, joka liittyy välittömästi toiminnan harjoittajan kiinteän tai irtaimen omaisuuden taikka palvelusten kauppaan.

Valiokunta ehdottaa 1 kohdan säännöstä muutettavaksi siten, että laissa tarkoitettuna rahoitustoimintana ei pidetä toimintaa, joka liittyy välittömästi toiminnan harjoittajan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön kiinteän tai irtaimen omaisuuden taikka palvelusten kauppaan.

18 §: Rahoitustoimintalain 18 §:ssä säädetään luottolaitoksen omistusrajoituksista. Tämän pykälän 2 momentin mukaan luottolaitos saa omistaa väliaikaisesti talletuspankkien toiminnasta annetun lain 13 §:n omistusrajoitusten estämättä muun kuin saman lain 7 §:ssä tarkoite-

tun elinkeinoyhteisön osakkeita ja osuuksia enintään 50 prosenttia koko osake- tai osuuspääomasta tai kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamista äänistä, jos tällaisen omistuksen tarkoituksena on osallistuminen riskipääomasijoituksella aloittavan, toimintaansa laajentavan tai sitä olennaisesti muuttavan yrityksen kehittämiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että omistusrajoituksia väljennettäessä luottolaitosten riskipääomasijoitukset suuntautuvat ensisijaisesti pieniin ja keskiisiin yrityksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan pankkitarkastusvirasto antaa määräykset 2 momentissa tarkoitettujen osakkeiden ja osuuksien ilmoittamisesta pankkitarkastusvirastolle sekä ajasta, jonka kuluessa luottolaitoksen on luovuttava osakkeista ja osuuksista.

Valiokunta ehdottaa riskipääomasijoituksen tarkoituksen ja joustavuuden kannalta säännöstä muutettavaksi siten, että pankkitarkastusvirasto ei anna vaan se voi antaa määräyksiä luopumisajasta.

23 §: Säännöksessä on kirjoitusvirhe, jonka valiokunta ehdottaa korjattavaksi.

26 §: Tässä pykälässä säädetään sallassapitovelvollisuudesta sekä oikeudesta antaa tietoja samaan konserniin kuulualle yhteisölle ja syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle. Talletuspankkilla on oikeus harjoittaa pankkitoimintaa tavanomaisesti kuuluvaa luottotietotoimintaa. Talletuspankkien toiminnasta annetun lain 58 §:ssä on vastaavat säännökset.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sallassapitosäännösten kattavuutta seurataan ja selvitetään ottaen huomioon muuttuvat toimintamuodot ja olosuhteet, joissa talletuspankit ja luottolaitokset tulevat toimimaan. Tässä yhteydessä tulee myös selvittää, onko rahalaitosten luottotietotoiminnan sekä yksilön ja yhteisön tietosuojan välillä mahdollisesti lainsäädännön tarkistamista edellyttävää ristiriitaa.

2. Laki talletuspankkien toiminnasta annetun lain muuttamisesta

13 §: Lain 13 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan talletuspankkiin kuuluvaksi luettavan luottolaitoksen tai siihen rahoitustoimintalain mukaan kuuluvaksi luettavan yhteisön rahoitustoimintalain 18 §:n 2 momentin tarkoittamia riskipääomasijoituksia osakkeisiin ja osuuksiin ei lueta omistuk-

siin, joita talletuspankkien toiminnasta annetun lain 13 §:n 1 momentin omistusrajoitussäännöksessä tarkoitetaan. Näin ollen myös talletuspankkien tytäryhtiöinä toimivilla luottolaitoksilla olisi samat mahdollisuudet riskirahoitustoiminnan harjoittamiseen kuin muillakin luottolaitoksilla.

3. Laki ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa annetun lain muuttamisesta

26 §: Valiokunta ehdottaa, että lain 26 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan tämän lain rahoitustoimintalaissa tarkoitettuja luottolaitoksia koskevia säännöksiä ei sovelleta rahoitustoimintalain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin luottolaitoksiin. Viimeksi mainitussa pykälässä säädetään yhteisön, joka rahoitustoimintalain voimaan tullessa harjoittaa tässä laissa tarkoitettua toimintaa, velvollisuudesta hakea toimilupaa.

8. Laki ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain 24 §:n muuttamisesta

24 §: Edellä olevan muutoksen johdosta valiokunta ehdottaa, että tämän lain 24 §:ään lisätään säännös, jonka mukaan tämän lain yhteisöjä koskevia säännöksiä kiinteän omaisuuden ja osakkeiden omistamisen ja hallinnan rajoituksista ei sovelleta muihin rahoitustoimintalaissa tarkoitettuihin luottolaitoksiin kuin niihin,

joita tarkoitetaan edellä mainitussa rahoitustoimintalain 37 §:n 1 momentissa.

11. Laki arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n muuttamisesta

4 §: Hallituksen esityksen mukaan arvopaperinvälittäjällä tarkoitetaan muun muassa rahoitustoimintalaissa tarkoitettua luottolaitosta.

Koska valtiovarainministeriöllä on oikeus luottolaitoksen toimiluvan hakijaa kuultuaan asettaa toimilupaan luottolaitoksen liiketoimintaa koskevia ehtoja, valiokunta ehdottaa arvopaperimarkkinalain säännöstä muutettavaksi siten, että arvopaperinvälittäjällä tarkoitetaan rahoitustoimintalaissa tarkoitettua luottolaitosta, mikäli se voi toimilupansa nojalla harjoittaa arvopaperinvälitystä.

Lakialoite

Koska hallituksen esityksessä laiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan mainitun lain 20 § kumottavaksi, valiokunta ehdottaa, että myös lakialoite hylätään.

Edellä olevan perusteella talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että 4.—7. sekä 9. ja 10. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja
että 1.—3. sekä 8. ja 11. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

1.

Rahoitustoimintalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Rahoitustoiminnan määritelmä

Rahoitustoiminnalla tarkoitetaan tässä laissa ammattimaista luottojen ja muun niihin verrat-

tavan rahoituksen tarjoamista omaan lukuun rahoituksen tarjoajan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön yleisöltä (poist.) hankkimista takaisinmaksettavista varoista. Yleisöön kuuluviksi ei tätä lakia sovellettaessa lueta talletuspankkeja eikä luottolaitoksia.

Tässä laissa tarkoitettuna rahoitustoimintana ei pidetä toimintaa, joka:

1) liittyy välittömästi toiminnan harjoittajan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön kiinteään tai irtaimen omaisuuden taikka palvelusten kauppaa; tai

(2 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2—5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Perustaminen ja hallinto

6—12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Tilintarkastus ja tilinpäätös

13—16 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Luottolaitoksen toiminta

17 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

18 §

Omistusrajoitukset

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Pankkitarkastusvirasto antaa määräykset 2 momentissa tarkoitettujen osakkeiden ja osuuk-
sien ilmoittamisesta pankkitarkastusvirastolle.
Pankkitarkastusvirasto voi antaa määräyksiä
ajasta, jonka kuluessa luottolaitoksen on luovut-
tava 2 momentissa tarkoitetuista osakkeista ja
osuuksista.

19 ja 20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Maksuvalmius, vakavaraisuus ja riskien hallinta

21 ja 22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

23 §

Riskien hallinta

Luottolaitoksen riskien hallinnasta sekä luot-
tolaitoksen ja sen kanssa samaan konserniin
kuuluvan rahoituslaitoksen riskien keskittämi-
sestä on voimassa, mitä talletuspankkien toimin-
nasta annetun lain 33 §:ssä säädetään talletus-
pankkien riskien hallinnasta ja talletuspankin ja
sen kanssa samaan konserniin kuuluvan rahoit-
uslaitoksen riskien keskittämisestä.

6 luku

Erinäiset säännökset

24—30 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Rangaistussäännökset ja uhkasakko

31—34 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

35—39 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki**talletuspankkien toiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan talletuspankkien toiminnasta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1268/90) 7 §:n 3 momentti ja 20 §, muutetaan 6 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 58 § sekä lisätään 13 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, 27 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 58 a—58 c § seuraavasti:

6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

13 §

Talletuspankkiin 2 momentin mukaan kuuluvaksi luettavan luottolaitoksen tai siihen rahoitustoimintalain (/) 18 §:n 1 momentin mukaan kuuluvaksi luettavan yhteisön rahoitustoimintalain 18 §:n 2 momentin mukaisesti omista-

mia osakkeita ja osuuksia ei lueta talletuspankin omistuksiin 1 momentissa tarkoitettua suhdelukua laskettaessa.

16, 27 ja 58—58 c §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki**ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa 31 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (684/78) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 3 ja 4—6 §, 6 a §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 18 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 18 §:n 1 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1282/90) sekä 3 ja 4—6 § ja 6 a §:n 1 momentti 29 päivänä maaliskuuta 1985 annetussa laissa (288/85), sekä lisätään 26 §:ään siitä mainitulla 29 päivänä maaliskuuta 1985 annetulla lailla poistetun 2 momentin sijaan uusi 2 momentti, seuraavasti:

1—6 a, 10 ja 18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

26 §

Mitä tässä laissa on säädetty rahoitustoimintalaissa tarkoitetuista luottolaitoksista, ei kuiten-

kaan sovelleta rahoitustoimintalain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin luottolaitoksiin.

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

8.

Laki

ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita 28 päivänä heinäkuuta 1939 annetun lain (219/39) 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä kesäkuuta 1982 annetussa laissa (408/82), seuraavasti:

24 §

Tämän lain yhteisöjä koskevia säännöksiä kiinteän omaisuuden ja osakkeiden omistamisen ja hallinnan rajoituksista ei sovelleta suomalaisiin talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa (1268/90) tarkoitettuihin talletuspankkeihin, *muihin* rahoitustoimintalaissa (/) tarkoitettuihin luottolaitoksiin *kuin niihin, joita tarkoitetaan rahoitustoimintalain 37 §:n 1 momentissa*, vakuutusyhtiöihin, vakuutusyhdistyksiin, avustuskassoihin, yleishyödyllisiin asutusosakeyhtiöihin, niihin suomalaisiin osuuskuntiin, talou-

dellisiin yhdistyksiin ja osakeyhtiöihin, joiden toimialana on televerkon välityksellä tapahtuva puhelinliikenteen harjoittaminen tai muu sähkömagneettisten aaltojen hyväksikäyttöön perustuva tiedonsiirto, Pohjoismaiden Investointipankkiin eikä Pohjoismaiden projektivientirahastoon.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

11.

Laki

arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 4 §:n 3 momentti seuraavasti:

4 §

Arvopaperinvälittäjällä tarkoitetaan arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain (499/89) 4 §:ssä mainittua arvopaperinvälitysliikettä, talletuspankkia (*poist.*) ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaa sivukonttoria *sekä rahoitustoimintalaissa (/) tarkoitettua luottolaitosta, mikäli se voi toimilupansa nojalla harjoit-*

taa arvopaperinvälitystä. Pörssivälittäjällä tarkoitetaan arvopaperinvälittäjää, jolla on oikeus käydä kauppaa arvopaperipörssissä.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1991

että lakialoitteeseen n:o 44 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Väistö, jäsenet Björkenheim,

Dromberg, Jurva, Jääskeläinen, Korhonen, Laitinen, J. Leppänen, Linnainmaa, Lipponen, Luhtanen, Paloheimo, O. Rehn ja Vuoristo.